

Värmeföretagen under luppen

Det är närmare 20 år sedan det första värmeföretaget i Finland såg dagens ljus. Med stigande oljepriser öppnades nya möjligheter att konkurrera med uppvärmningen av fastigheter med lokalt producerade bränsleråvaror, främst skogsflis.

Det är fortfarande högaktuellt att ersätta oljevärmda fastigheter med lokalt producerade bränslen. Därremot har flisuppvärmningen fått en konkurrent då det gäller mindre fastigheter då de mindre underhållskrävande värmepumparna gjort entré på bred front. Grunden i värmeföretagarverksamheten är i stora drag som tidigare, lokala företagare säljer energi som är producerad av lokala råvaror.

För att utreda hur det står till med regionens värmeföretag har utvecklingsprojektet Bioenergi kusten gjort en undersökning av värmeföretagen i Österbotten. Undersökningen gjordes genom utskick av ett frågeformulär samt direktkontakt till företagen för att få så heltäckande svar som möjligt. Det betyder mer eller mindre att samtliga av Österbottens värmeföretag är med i utredningen. Undersökningen har gjorts i nära samarbete med Yrkehögskolan Novia.

Utredningen omfattar 40 flisvärmecentraler och 19 värmeföretag. Nedan presenteras en förkortad version av utredningen utgående från olika frågeställningar.

Behov av fortbildning/kurser

I denna kategori visade det sig att intresset var störst för en kurs i förbränningsteknik då ca 47 % av svarandena hade uppgett denna kurs-

form. Näst största intresset hade man för mässresor och studiebesök då ca 32 % av svarande hade angett denna typ av fortbildning. Övriga kursformer som man visade intresse för var mätning av energived/prissättning, automation, kombinerad el- och värmeproduktion samt uttag av energived.

Hur man upplever lönsamheten

Denna fråga hade fyra svarsalternativ om hur man upplever lönsamheten: bra, ganska bra, dålig och förlust. Efter svaren inkommit kunde man konstatera att det hade behövts ett till alternativ mellan ganska bra och dåligt eftersom 8 av 19 svar dvs. ca 42 % av svaren hade ikryssats i båda alternativen (figur 1). Ingen av svaranden har meddelat att verksamheten går med förlust men ett par stycken meddelade att lönsamheten är dålig.

Kommentarer kring tillgången på energived

Denna fråga gav en överraskande stor andel svar där man anser att tillgången på energived är bra. Hela 13 av 19 dvs. ca 68 % anser att energivedstillgången är god. Av företagen har 5 stycken, dvs. cirka 26 % meddelat att man anlitar skogsvårdsföreningens tjänster i anskaffningen av energived. Dessa företagare är också nöjda över samarbetet med skogsvårdsföreningen. I kommentarerna beskriver man dock konkurrensen som tilltagande samt farhågor om energivedsbrist i samband med stora kraftverksetableringar i regionen. Man ser det också som en nackdel då värmeföretagen inte kan delta i handeln med utsläppsrätter

på grund av värmeanläggningarnas ringa storlek.

Tekniska problem som upplevts vid värmeanläggningarna

En stor del av de tekniska problemen hänför sig enligt utredningen till bränslelager och bränsleinmatning. Problem har ofta orsakats av felsignaler från optiska givare och flis som fryser ihop i lagret, en del problem med fastfrysning av stångmatarskrapor förekommer också. Andra saker man kommenterat berör felbyggda, ofta för trånga lager, kippfickor eller dörrar. I övrigt är svarandena nöjda med själva värmeföretagarverksamheten, det är främst tekniska detaljer som orsakat problem. En viktig faktor i värmeanläggningarnas funktionssäkerhet är förstås fliskvaliteten. Har man en anläggning med känslig teknik bör man ha strängare krav på fliskvaliteten och samtidigt godtaga en aning dyrare prisnivå för bränslet.

Vad finns det för utvecklingsbehov?

Följande åsikter och förslag till åtgärder ger erfarna värmeföretagare:

- Samordna energiveden till terminaler.
- Pannleverantörer bör utveckla tekniken bättre, speciellt åtgärda sådant som ej fungerar.
- Energiveden får ej vara längre än 5 meter, täckpappret är bara 4 meter.
- Alla pannleverantörer borde erbjuda serviceman inom 24 timmar.
- De som kör ut energiveden bör känna till högarnas optimala placering och form, högarna är svårtäckta då virket spretar åt alla håll.
- Man bör aktivera skogsägarna för

att säkerställa tillgången på bränsle.

- Skötsel och underhållskunskaper borde förbättras.
- Företagsamheten bör utvecklas.
- Fliskvaliteten bör förbättras, valet av flistugg även avgörande.
- Mera satsningar på kombinerad el- och värmeproduktion.

Värmecentraldata

Ägare och företagsform

I denna fråga utreddes ägostrukturen i förhållande till företagsformen. Utredningen visar att 15 stycken av 40, det vill säga 37,5 % av värmeanläggningarna ägs av kommuner eller städer.

Resten av värmeanläggningarna dvs. 25 stycken eller 62,5 % är privatägda eller indirekt kommunalt ägda genom aktiebolag där kommunen är med som delägare.

Här bör beaktas att det i flera fall är aktiebolag som äger anläggningarna men värmeföretagare i form av företagarringar eller andelslag som sköter om bränslehanteringen och skötseln.

Startår för flisvärmeanläggningarna

För samtliga 40 flisvärmeanläggningar har man angett startåret, se närmare i Figur 2. Åren 2006-2009 har man varit speciellt aktiv vad gäller byggande av värmeanläggningar. Här har man tydligen insett att oljans pris går endast åt ett håll, uppåt!

Värmeobjekt

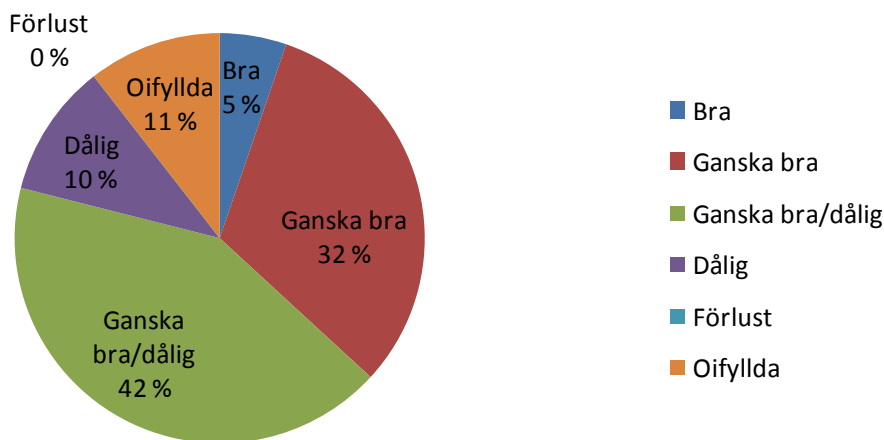
Då ett värmeföretag har flera olika typer av värmeobjekt har även denna fråga utretts. Utredningen visar att de vanligaste värmeobjekten är egnahemshus och skolor.

Sammanfattning

Behållningen av utredningen visar att företagarna anser att denna näringsgren har en lönsamhet som är i skalan måttlig till bra, alltså inte förlustbringande men inte heller någon kassako.

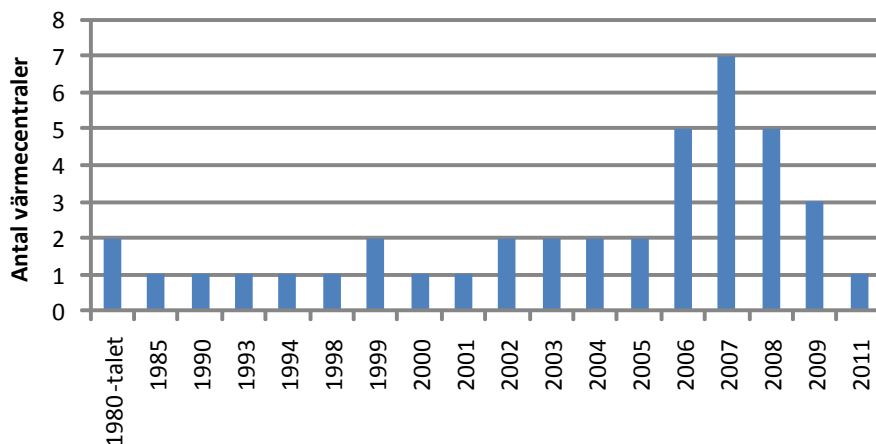
Man ser dock med en försiktig optimism på framtiden vilket återspeglas av att nya satsningar är på gång i Österbotten. Trenden med att värmeanläggningarnas effektklasser blir större ger samtidigt

Hur upplevs lönsamheten för värmeföretagarna

Figur 1. Beskrivning av lönsamheten.

Startår

Figur 2. Perioden 2006-2008 var intensiv i byggandet av värmeanläggningar.

mera utrymme för företagsverksamhet och underleverantörsnätverk, vilket har en mycket positiv effekt på sysselsättningen i landskapet.

Orosmomenten som värmeföretagarna upplever framöver berör främst konkurrensen från energivedsanskaffningen till elproducerande kraftverk vars verksamhet påverkas av eltariffer och utsläppshandel.

Vad gäller tekniska frågor finns det

ännu en hel del att utveckla samtidigt som även logistiken och hanteringen av energiveden fortfarande söker efter nya och effektivare lösningar.

Statistiken har samlats in och bearbetats av Daniel Sjöholm, som är projektingenjör på Yrkeshögskolan Novia, i samarbete med Anders Wikberg och Patrik Majabacka på Kustens skogscentral inom ramen för projektet Bioenergi Kusten.